پوهندوی آصف بهاند ۲۰۱۶/۰۴/۱۵

احمد ولي اڅکزی او د کوچنيانو ادب
۳

د کوچنيانو ادبيات تاريخي پس منظر، اوسنی حالت
شپږ. ويشتمه برخه

احمد ولي اڅکزي د نثر او شعر په قالب کي د کوچنيانو له پاره ډير څه ليکلي او پر ليکه کړي دي چي د ځينو سر ليکونه يې دا دي:

ــ ننداره ده ننداره (شعر)
ــ اې سپيني واورې (شعر)
ــ د ملالۍ نانۍ خور (شعر)
ــ سهار سو (شعر)
ــ ترپ و تروپ دی (شعر)
ــ مياؤ مياؤ پستکی (د ماشومانو نکل)
ــ وی وی وی نانی انجلی (د ماشومانو نکل)، ليک او غږ،
ــ پښتو نکل، د باچا لور او چونګښه (د ماشومانو نکل) ليک او غږ، ژباړه او زياتوني،
ــ د ملالی نانی خور(د ماشومانو شعر)،
ــ وی وی وی نانی انجلی (د ماشومانو نکل)
ــ د پاچا لور او چونګښه(نکل) ليک او غږ،

ځيني کيسي او شعرونه يې د ليک سره په غږيزه بڼه هم آنلاين کړي دي لکه: د پاچا لور او چونګښه، چي دا خپله يو بل زحمت ته اړتيا لري او د کوچنيانو له پاره کيسه او شعر نور هم آسانه او جالبه کوي.
دا امانت داري يې هم ستاتلي ده چي د ځينو شعرونو الهام يې چي له يوې منبع نه اخيستی دی، نو هغه يې د شعر په پای کي په امانت ډول ليکلي دي لکه د «اې سپيني واورې نومې شعر په پای کي. دا د ده خپله يادونه ده:
«يادونه: د دغه شعر الهام مي د آلماني ژبي د ماشومانو له شعر Schneeflöckchen weißröckchen څخه اخيستی دی.»
پاسنی ياد شعر به د نمونې په ډول را واخلم:

آې سپيني واورې

اې سپيني واورې سپين لمنې
ولې نه اورې زموږ پر کلي
منم چي لاره دي اوږده ده
پر هسکه وريځه دي دېره ده
خو راسه راسه واورېږه
په خپلو ستورو وځلېږه
پربوزه پر بوټو بڼه يې اوبه کړه
تر سپين غلاف لاندي يې بيده کړه
ماشومان ټول په انتظار دي
نانې چيګان يې ستا پر لار دي
چي يخه پخه واوره راسي

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولئ

پر مځکه، غر خوره ښکلا سي
راسه زموږ پر کلي راسه
بیا هر څه سپین کړه راسه
اې سپیني واوري سپین لمني
ولي نه اوري زموږ پر کلي

دغه راز هغه کیسي یې چي ژباړلي دي، د هغو یادونه یې هم کړې ده، څه یې ور باندي ور اضافه کړي دي. د « د باچا لور او چونګښه » د کیسي په پیل او پای کي یې داسي لیکلي دي:
«د کریم ورونو د «چونګښه باچا» د نکل پښتو ژباړه، زیاتوني او بړغ: احمدولي اڅکزی ...
لیکونکي: کریم ورونه
د نکل نوم: باچا چونګښه
د نکل اصلي ژبه: آلماني»
دا هم د یادي کیسي « د باچا لور او چونګښه » یوه برخه:
« ... یو وخت یو باچا ؤ. دغه باچا ډېري لوني درلودې چي ټولي ښایستي وې. خو تر ټولو کشره لور یې تر نورو ټولو لونو زیاته ښایسته وه. حتی لمر چي ډېر زیات شیان یې لیدلي ول، د دغي شهزادګی په ډول ښایسته انجلی یې بل هیڅ چیري نه وه لیدلي. د باچا دغه لور دومره ښایسته وه چي لمر به یې ښایست ته حیران پاته سو، کله چي به یې وړانګي د دغي شهزادګی پر مخ وځلېدې. د باچا و مانۍ ته نژدې یو ګڼ ځنګل ؤ. پدغه ځنګل کي د یوې زړې ونې لاندې د اوبو یو څاه ؤ. کله چي به په دوبي کي موسم ډېر ګرم سو، نو د باچا کشره لور به و دغه یخ څاه ته ورغله او پر غاړه به یې کښېنستله. دغي شهزادګی به د ساعت تېرې لپاره خپل طلایي غونډارې پورته وغورځاوه او بیا به یې بېرته ونیوی. د هغې دغه لوبه تر نورو ټولو لوبو زیاته خوښه وه.
یوه ورځ شهزادګی د څاه پر څنډه ناسته وه او په خپل طلایي غونډارې (ګېنډ) یې لوبي کولې. هغې یو ځل غونډارې داسي پورته وغورځاوه، چي بېرته یې ونه نیولای سواې. همدا ؤ چي غونډارې د څاه د څنډې سره ولګېدی او د څاه اوبو ته ولوېدی. د باچا لور ولیدل چي غونډارې د څاه په اوبو کي ډوب سو. شهزادګی هم جرأت نه سواې کولای چي په غونډارې پسي د څاه په اوبو کي لټون وکړي ولي چي څاه دومره ژور ؤ چي حتی پای یې نه معلومېدی. همدا ؤ چي د باچا لور ډېره غمګینه سوه او په زوره په زوره یې ژړا شروع کړه. هغې چي هر څومره هم په لوړ بړغ وژړل خو زړه یې سپک نه سو. پدغه وخت کي هغې یو بړغ واورېدی چي ویل یې:

« کشري د باچا لورې
ډېره په ارمان ژاړې
تا ته څه در پېښه ده؟
ولي په خفګان ژاړې؟»
شهزادګی شاوخوا وکتل چي ځان ته معلومه کړي چي دا بړغ د چا دی. هغې ولیدل چي یوې چنګښې د څا د اوبو څخه خپل بدشکله او پنډ سر را ایستلی دی او خبرې کوي. شهزادګی و چنګښې ته وویل:
« ښه! دا ته یې چي ګفتار کړې؟
په اوبو کي شړېپهار کړې
زه چي ژاړم په سګلو کي
ګېند مي ډوب سو په اوبو کي»
چونګښې ورته په جواب کي وویل:
« کشري د باچا لورې
مه ژاړه آرامه سه
لږ خو مهربانه سه
ما ته که څه راکړې
ګېند به دي پیدا کړې.»
شهزادګی ورته په جواب کي وویل:
« زه به یې درته درکړم
ته چي هر څه غواړې
طلا به درته درکړم
غمې که یې هم غواړې

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیږلو مخکي په څیر و لولئ

غونډارۍ مي پيدا کړه
وعدې که زما غواړې»

خو چونګښي ورته وويل: « ستا طلايي تاج، ستا ملغلري او ستا غمي زما ندي پکار. خو که ته ما خپله ملګرې وګرځوې او زما سره لوبي وکړې، ما پر سترخوان تر خپل څنګ کښېنوې، راته په خپل طلايي غاب کي خواړه راکړې، راته په خپل جام کي اوبه راکړې او په خپل بستر کي مي بيده کړې، نو زه به همدا اوس ځاه ته ورکښته سم او ستا غونډارۍ به راوباسم.» شهزادګۍ ورته وويل: « سمه ده، هر شی چې غواړې هغه به درته درکړم. خو اوس راته غونډارۍ راوباسه.» شهزادګۍ په زړه کي د ځان سره وويل: « دغه ساده چونګښه څنګه بېځايه خبري کوي؟ دا به څنګه د يوه انسان سره ملګرتيا او دوستي وکړلای سي، حال دا چي د کواک کواک ږغونه کوي او په اوبو کي د خپل ځان په ډول نورو چونګښو سره اوسيږي.»

کله چي چونګښي واورېدل چي شهزادګۍ ورسره هر شرط ومنی، نو د ځاه و اوبو ته ور وغورځېده او پکښي غوټه سوه ...»

د دريمې برخې پای

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ